

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Конашевська Ксенія Володимирівна

Види державної служби. Ознаки, відмінності та специфіка

АВТОРЕФЕРАТ

курсової роботи з дисципліни «Соціологія державної служби»

Київ – 2016

Загальна характеристика роботи

Актуальність роботи. Серед багатьох явищ, понять, проблем, які є ключовими і складовими частинами життя сучасної людини, на сьогоднішній день варто виокремити ті, які напряду несуть в собі істотний вплив на зміни у економічному, політичному, соціальному та культурному житті людини. Одними із таких і є поняття «держава», «державна служба» і «державний службовець». Ці поняття повинні розглядатися та функціонувати нерозривно, взаємодіючи між собою. Для здійснення ефективної взаємодії держави та державного службовця важливе значення відіграє взаємозв'язок між устроєм держави та її апаратом. Такий взаємозв'язок здійснюється саме через інститут державної служби.

Інтерес до цього поняття як до багатогранного і найцікавішого суспільного явища наразі посилюється в Україні на ґрунті складної політичної ситуації, що склалася на сьогодні.

Вивчення системи державної служби, її видів, ознак та особливостей — нині актуальне завдання, оскільки кожний громадянин України має право вимагати розумно організоване, демократичне та результативне державне управління, яке повинно здійснюватися шляхом підвищення професіоналізму корпусу державних службовців.

Розуміння системи державної служби у своїй країні — одне з найважливіших завдань не лише для того, хто займається цим з нагоди своїх професійних обов'язків, а й для кожного свідомого громадянина, бо знання законів, системи державного управління, своїх прав та обов'язків, прав та обов'язків державних службовців — це один із найголовніших кроків у побудові свого подальшого життя та громадянського суспільства.

Варто відмітити, що Україна перебуває на шляху свого розвитку як європейської країни, тому щоб, все ж таки, створити свою вагому демократичну, не корумповану модель управління треба вибудувати нову систему державного управління та закріпити її на законодавчому рівні.

Ступінь наукової розробки. Проблемам у сфері державної служби та проблематики її класифікації присвячено дослідження В.Атаманчука, Д.Двінчука, С.Дубенка, О.Оболенського, Т.Пахомової, Г.Опанасюка та інших вчених. В роботах цих вчених подано результати досліджень класифікації державної служби, проблем її функціонування й розвитку. Однак, не зважаючи на увагу науковців до означеного кола питань, чимало важливих проблем залишається поза увагою дослідників. Водночас низка базових питань щодо поняття та видів державної служби набувають додаткової актуальності та недослідженості у зв'язку із прийняттям нового Закону України «Про державну службу». Наразі потрібно проаналізувати існуючі на сьогодні підходи до класифікації державної служби з метою належної імплементації їх у законодавстві України.

Об'єктом курсової роботи були обрані види державної служби, які існують в сучасній Україні.

Предметом даної курсової роботи є основні ознаки видів державних служб, відмінності в їх організації, функціонуванні та специфіка роботи кожного з видів служб.

Метою курсової роботи є поглиблення і розширення знань з теми «Види державної служби», підвищення рівня теоретичної підготовки та професійної майстерності. Виявлення специфіки функціонування різних видів державної служби в Україні. Також розвиток умінь в опрацюванні першоджерел, вироблення навичок самостійного мислення та виявлення особливостей прийомів та технологій переконання.

Відповідно до зазначеної мети виникає необхідність вирішення таких **завдань**:

- Виконати теоретичний аналіз наукових даних, які розкривають зміст поняття «державна служба»
- Дослідити історичні моменти розвитку та формування державної служби на теренах України
- Визначити основні принципи поділу державної служби в Україні

- З'ясувати особливості цивільної та мілітаризованої державної служби
- Розглянути сучасний стан функціонування видів державної служби в Україні
- Визначити можливі перспективи розвитку та подальшого поділу на законодавчому рівні державної служби в Україні

Основними **методами**, що використовуються в даній роботі є порівняльний, історичний та метод системного підходу. Також аналізуються та досліджуються вітчизняні джерела, які обґрунтовують зміст та характерні особливості видів державної служби, а також особливості функціонування та реалізації на практиці.

Структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають в себе дев'ять підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 50 сторінок, із них 38 сторінок основного тексту. Список використаних джерел складає 50 найменувань і становить 5 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, викладено теоретико-методологічні засади, ступінь наукової розробки.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади дослідження поняття державної служби» присвячений з'ясуванню категоріально-понятійного апарату курсової роботи, розглянуто основні принципи, структуру державної служби та розгляду історичних процесів формування державної служби на теренах України.

У підрозділі 1.1. «Поняття «державна служба» в Україні» наголошується, що наразі в діючому законодавстві наводиться таке визначення поняття «державної служби» - це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань

і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів. Ці особи є державними службовцями і мають відповідні службові повноваження.

Сучасні дослідники традиційно розглядають державну службу в трьох аспектах — соціальному, політичному і правовому. Тобто соціальне розуміння державної служби характеризується призначенням державної служби в житті суспільства; політично державна служба займається формуванням державної влади, а юридично – державна служба має правовими методами регулювати статус державних службовців .

У підрозділі 1.2. «Історія виникнення, розвитку та формування державної служби» розглянуті історичні моменти та передумови виникнення державної служби на сучасній території України. Розглянуті та проаналізовані історичні етапи становлення державної служби в: 1.Дореволюційному періоді (кінець XVII– початок XX століття) 2. Радянському періоді (20-і – 90-і р.р. XX століття) 3. Періоді незалежної України.

У другому розділі «Загальна класифікація видів державної служби» проаналізовані основні погляди науковців щодо поділу державної служби на певні види та наведені особливості цивільної та мілітаризованої державної служби .

У підрозділі 2.1. «Поділ державної служби в Україні» досліджено основні підходи щодо класифікації державної служби. Оскільки на законодавчому рівні це питання досі не врегульоване, то і немає єдиної думки з цього приводу і в науці. Існують такі думки щодо поділу:

а) цивільна державна служба (державні службовці державних органів та їхнього апарату);

б) мілітаризована державна служба (державні службовці збройних державних формувань, які мають військові або спеціальні звання);

в) спеціалізована державна служба (державні службовці органів виконавчої влади зі спеціальним статусом).

Дана робота побудована на думці Петришина О.В. Президента Національної академії правових наук України, який висвітлює необхідність поділу державної служби на мілітаризовану та цивільну.

У підрозділі 2.2. «Особливості цивільної та мілітаризованої державної служби» розглядаються основні характеристики, особливості та сфери дії цивільної та мілітаризованої державних служб та відмінності між ними. Наведений поділ цивільної державної служби відповідно до конституційного принципу поділу державної влади на службу в: 1) органах законодавчої влади; 2) органах виконавчої влади; 3) органах судової влади.

У третьому розділі *«Практичне дослідження функціонування державної служби»* запропоновані шляхи вирішення проблеми розподілу державної служби на прикладі європейського досвіду.

У підрозділі 3.1. «Сучасний стан функціонування видів державної служби в Україні» розкриті основні недоліки функціонування державної служби такі, як відсутність єдиної класифікаційної ознаки задля виокремлення державної служби у певні види з боку діючого законодавства, немає узгодженості думки науковців щодо єдиного розподілу видів державної служби. Також, так як саме визначення державної служби прийнято розглядати з різних аспектів, то ми маємо щонайменше 2 принципи розподілу покладаючись на широке та вузьке розуміння поняття «державна служба».

Розглянуті основні висновки у підсумкових матеріалах експертної оцінки за програмою SIGMA, яка проводилася 5 липня 2006 р. в м. Києві (програма для оцінки сфери державного управління країн-кандидатів на вступ до ЄС за розробленим комплексом базових показників).

У підрозділі 3.2. «Перспективи розвитку щодо поділу державної служби в Україні (європейська практика)» наведені приклади європейських країн у яких цей принцип налаштований і функціонує належним чином: Франція, Велика Британія, Німеччина, Бельгія та наведена розповсюджена класифікація державної служби.

Висновки

У висновках подано основні теоретичні підсумки проведеного дослідження, що відображають сутнісний зміст курсової роботи.

Наразі, ми можемо зробити узагальнюючий висновок про стан та проблеми класифікації та розподілу державної служби в Україні, а також внести деякі пропозиції щодо зміни цієї ситуації.

Насамперед вивчення цих питань нині розповсюджено в сучасному суспільстві, оскільки люди потребують ефективної дії державно-владного інституту, його конкурентоспроможності на ринку праці, зацікавленості молоді, розроблення механізмів електронного урядування, низкою кадрових питань. Також це допоможе у вирішенні наступних проблем, пов'язаних зі статусом політичних діячів, процедурою їх призначення та звільнення.

Гостро стоїть проблема реформування інституту державної служби, тому що існує велика потреба оновлювати застарілу вітчизняну державну службу покладаючись на європейський досвід. Чітке розподілення видів державної служби на законодавчому рівні - одне з актуальних завдань для України.

Історія державного управління в Україні має довгий шлях становлення. Перші форми державності та державного устрою тісно пов'язані із виникненням першого державного утворення в межах українських земель – Київської Русі, за часи якої існувала зовсім нова незапозичена модель управління державними справами. Пізніше, зокрема періоди перебування українських земель у складі іноземних держав – Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Російської імперії, характеризувалися тим, що на українські території поширювались встановлені цими державами порядки, в тому числі функціонували моделі управління державною службою. Окреме місце в історії управління державною службою в Україні заслуговує період Козацької держави, який значною мірою вплинув на історичний спадок інституту державної служби та на формування його основ у сучасній державі.

Так як підходи до визначення сутності державної служби досить такі різноманітні, то державна служба може бути розглянута в соціальному, політичному, соціологічному та правовому аспектах.

Існують різні точки зору щодо поділу державної служби в Україні. В даній роботі була висвітлена думка видатного вченого, професора, Президента Національної академії правових наук України Петришина О.В., який широко у своїх працях розглядає питання про необхідність класифікації державної служби в Україні. Державну службу він розподіляє на 2 види: мілітаризовану та цивільну.

До головних ознак мілітаризованої державної служби відносяться:

- 1) Застосування примусу
- 2) Регламентація обов'язків та встановлення жорстких норм
- 3) Наявність спеціальних вимог до державних службовців мілітаризованої служби
- 4) Чітке та жорстке підпорядкування

Головною особливістю цивільної державної служби є використання невійськових методів управління.

Цивільна державна служба в свою чергу може розподілятися на:

- 1) службу в органах: законодавчої, виконавчої та судової влади
- 2) у виробництві матеріальних благ/невиробнича діяльність;
- 3) службу у різних сферах діяльності: у сферах охорони здоров'я, культурній, освітній, виховній;
- 4) службу в державних органах і службу в інших державних організаціях — установах та адміністрації підприємств.

Що ж до основних недоліків, які має наразі державна служба можемо зробити певні висновки:

- відсутність єдиної класифікаційної ознаки задля виокремлення державної служби у певні види з боку діючого законодавства.
- немає узгодженості думки науковців щодо єдиного розподілу видів державної служби.
- так як саме визначення державної служби прийнято розглядати з різних аспектів, то ми маємо щонайменше 2 принципи розподілу ґрунтуючись на широке та вузьке розуміння державної служби.

Наразі наша система державного управління змінюється весь час існування незалежної України, оскільки та система, що дісталася нам у спадок від Радянського Союзу застаріла та не діє в нових умовах розвитку суспільства. Саме тому впродовж 24 років постійно змінюється структура та функції органів державної влади на всіх її рівнях.

Для сучасної України реформувати свою застарілу радянську систему дуже складно, оскільки немає достатніх навичок у сфері демократичного управління. Щоб, все ж таки, створити свою вагому демократичну, не корумповану модель управління треба вибудувати нову систему державного управління та розпочати її саме з створення класифікації державної служби.

Якщо кожен із підвидів державної служби буде займатися своїм визначеним набором функцій, і при цьому буде досягнуто їхнє ефективне виконання, розмежування на рівні державної служби означатиме подвоєний контроль за виконанням роботи державними службовцями та прозорість у виконанні ними дій та зобов'язань. Таким чином, ми скорочуємо можливість здійснення корупційних заходів.

Відповідним чином ми не маємо стояти на місці, а маємо реформувати та підлаштувати систему державної служби під нові умови економіко-політичного, культурного життя населення. Також має змінитись і діяльність державних службовців у нових умовах, тобто стати прозоріше і контролюватись ще більше.

Необхідно зазначити, що на сучасному етапі основним завданням для України є, ґрунтуючись на власному історичному досвіді та з урахуванням європейських традицій, створити власну модель державної служби, яка б в першу чергу змогла задовольнити суспільство наданням якісних державних послуг.

Зазначу, що здійснення фахового аналізу та узагальнення історичного досвіду організації державної служби в межах українських земель, а також його критична оцінка є одними з потужних чинників реформування системи управління державною службою в Україні, тому в сучасних умовах ці питання потребують особливої уваги.

АНОТАЦІЯ

***Конашевська К.В.* Види державної служби. Ознаки, відмінності та специфіка.**

У курсовій роботі здійснено аналіз проблем пов'язаних з класифікацією державної служби. З'ясовані основні поняття курсової роботи, а саме «державна служба», «цивільна служба», «мілітаризована служба». Розглянуто основні принципи, структура та історичні процеси формування державної служби на теренах України.

Проведено аналіз основних поглядів науковців щодо розподілу державної служби на певні види та наведені особливості цивільної та мілітаризованої державної служби. Також досліджено основні недоліки функціонування державної служби, та наведено шляхи оптимізації за допомогою використання європейського досвіду щодо класифікації та функціонування видів державної служби.

Ключові слова: державна служба, види державної служби, цивільна державна служба, мілітаризована державна служба.

SUMMARY

***Konashevskaya K.V.* Types of public service. The features, specificity and differences.**

It has analyzed problems, which related to the classification of public service in the course work. It is found the basic concepts of the course work, namely "public service", "civil service", "service militarized". It is shown the basic principles, structure and historical processes of formation of civil service in Ukraine.

It has analysed basic beliefs of scientists on the distribution of public service for certainty types and features are militarized civil and public service. Also it has investigated the major shortcomings functioning civil service, and it has found ways of optimization through the use of European experience regarding the classification of types and operation of public service.

Keywords: public service, civil service, service militarized, types of the public service.